

Amerikka-tiedon asialla jo 70 vuotta

POSTED ON [11.8.2016](#) BY [VEERA RISTIKARTANO](#)

Kaisa-kirjaston toisessa kerroksessa sijaitsevalla American Resource Centerillä eli Amerikka-kirjastolla on pitkä historia takanaan. Kirjasto täytti toukokuussa 70 vuotta ja sitä juhlistettiin kutsuvierasseminaarilla. Seminaarin pääpuhujaksi saapui Brysselistä kansainvälisen politiikan toimittaja Teri Schultz, joka vaikutti Helsingissä 1990-luvulla ja joka muistetaan myös [60 Minutes -ohjelman Tango Finlandia -reportaasista](#).

Seminaarin muita puhujia olivat emeritus professori Markku Henriksson, joka valotti Pohjois-Amerikan tutkimuksen historiaa Suomessa sekä Tampereen yliopistolla työskentelevä tutkija Janniina Vlasov, joka sai ARC Grant -apurahan pro gradu -työtään varten vuonna 2010.

Tilaisuuden lopuksi kukitimme ARC Grant 2015 -voittajat. Kirjaston myöntämät stipendit pro gradu -tutkielmaansa varten saivat Juuso Koskinen Turun yliopistosta sekä Evelina Salo Åbo Akademiasta. Lisää tunnelmia seminaarista löytyy [verkkosivuiltamme](#).

Toukokuussa Kaisa-kirjaston aulassa myös esiteltiin kirjaston historiaa julistenäyttelyllä sekä juhlatiivikkolamme tarjottiin asiakkaille teeman mukaista täytekekkaa.

ARCin historiasta kertova julistenäyttely Kaisa-kirjastossa toukokuussa 2016

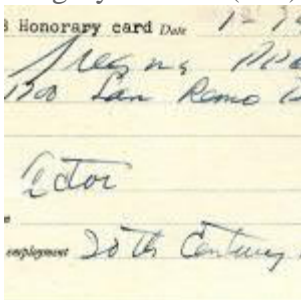
Syntymäpäiväkakkua nautittiin toukokuussa 2016

United States Information Center Ludviginkadulla 1950-luvulla

Silloinen lähettilään virkaa toimittanut Minister Jack K. McFall (vas.) esitteli kirjaston toimintaa Gregory Peckille (oik.)

Gregory Peckin kunniakirjastokorttiin oli merkitty ammatiksi ”actor” ja työnantajaksi ”20th Century Fox”.

Yhdysvaltain ulkoministeri George P. Shultz kätelee kuvassa Neuvostoliiton ulkoministeri Eduard Shevardnadzea vierailullaan Suomeen vuonna 1985. Amerikka-kirjaston pelastaja, Suomen ulkoministeri Paavo Värynen, kuvassa oikealla

Valmistuneet ARC Grant -voittajatyöt

Kirjailija Jussi Valtonen haastateltavana Kaisa-kirjastossa kesällä 2015

Kääntäjä Liesl Yamaguchi kertoi ”Tuntemattoman sotilaan” käännösprosessista Kaisa-kirjastossa keväällä 2015

Yhdysvaltain tiedotusviraston historia

Amerikka-kirjaston matka nykyiseen toimipaikkaan Kaisa-taloon on seuraillut pitkälti maailmanpolitiikan kulkua. Yhdysvallat oli harjoittanut julkisuusdiplomatiaa (*public diplomacy*) jo pitkään, mutta järjestelmällisesti sitä ruvettiin tuottamaan toisen maailmansodan paikkeilla. Ensimmäinen Amerikka-kirjasto, Biblioteca Benjamin Franklin, perustettiin Mexico Cityyn vuonna 1942 American Library Associationin avustuksella. Pian seurasivat muut kaupungit: Lontoo, Sydney, Johannesburg, Bombay ja Kairo.

Vuonna 1953 Presidentti Eisenhowerin virkakaudella perustettiin United States Information Agency Service, joka vastasi julkisuusdiplomatiasta. Ympäri maailmaa sijaitsevat Amerikka-kirjastot siirtyivät Yhdysvaltain tiedotusviraston alaisuuteen. Niiden toimintaa kuvailtiin aikoinaan näin: *“They are not lending libraries for casual readers, nor are they in any sense propaganda centers or distributors of pamphlets. A small, highly selective library containing reference material produced in the U.S. provides information which can best reach the masses of people in an allied country through the media of the press, the radio and educational institutions.”* (State Department Bulletin 1942.)

Yhdysvaltain tiedotusviraston perustamisen aikoihin Yhdysvalloilla oli noin 230 kirjastoa 75 eri maassa. Parikymmentä vuotta myöhemmin, vuonna 1970, kirjastojen määrä oli noussut 319:ään 97 eri maassa. Kirjastot tunnettiin eri nimillä eri paikoissa: samaa tehtävää varten oli perustettu kirjastoja mm. *reading rooms*-, *bi-national libraries*-, *information centers*– ja *Amerika Häuser* -nimillä.

Kirjastojen kokoelmat vaihtelivat maasta toiseen riippuen kohdemaan oloista ja sen suhteesta Yhdysvaltoihin. Jotkut maat perustivat erityisesti lapsille tarkoitettuja kokoelmia, toiset puolestaan kohdensivat toimintansa maan poliittisille johtajille, toimittajille ja opiskelijoille. Yhteistä kaikille kuitenkin oli, että lähes joka maassa kirjastot olivat kaikille avoimia paikkoja ja kokoelmat jokaisen saatavilla.

1990-luvulla Yhdysvallat joutui säästösyistä supistamaan kirjastotoimintaansa. Useita kirjastoja suljettiin tai niiden toimintaa kavennettiin. Jotkut kirjastot muuttivat Yhdysvaltain lähetystöihin ja jatkoivat toimintaansa nimellä Information Resource Center. Vuoteen 1999 tultaessa United States Information Agency lakkautettiin kokonaan, ja julkisuusdiplomatia, mukaanlukien vielä olemassaolevat kirjastot, siirrettiin Yhdysvaltain ulkoministeriön alaisuuteen.

Nykyään ulkoministeriö hallinnoi American Spaces -tiloja, jotka ovat moderni vastine entisaikojen tiedotusviraston kirjastoille. Näitä American Spaces -kokoelmia on 152 eri maassa yhteensä noin 700. Myös Kaisa-kirjaston American Resource Center on osa American Spaces -verkostoa. Sen värikkääseen historiaan on kuulunut sulkemisuhkia, maailmantähtien vierailuja, yhteistyösopimus Helsingin yliopiston kanssa sekä Paavo Väyrynen.

America Center Libraryn historia Suomessa

Suomeen perustettiin ensimmäinen America Center Library vuonna 1946. Sen ensimmäinen toimipiste sijaitsi osoitteessa Kalevankatu 13. Muutamaa vuotta myöhemmin, ensimmäisen muuton jälkeen, *Aikamme* -lehti uutisoi kirjastosta otsikolla ”Mielenkiintoinen erikoiskirjasto” vuonna 1952 näin:

”Aivan Helsingin kaupungin kirjaston liepeillä Ludviginkatu 2:ssa toimii toinen pienempi, mutta täysipainoinen kirjasto, joka on saanut runsaasti suomalaisia ystäviä. Kysymyksessä on Yhdysvaltain tiedotuskirjasto, joka on ottanut tehtäväkseen Yhdysvaltoja koskevan tietouden levittämisen suomalaisen yleisön keskuuteen. Kirjastolla on tällä hetkellä n. 5 000 nidettä käsittävää lainakokoelma, johon kuuluvia teoksia lainataan pyynnöstä eri puolille maata, sekä tuhatkunta nidettä käsittävä käsikirjasto, joka sisältää arvokasta tietoa oloista Atlantin tuolla puolen.

Kirjaston monista toimintamuodoista tärkeimpiä on kyselypalvelu. Jokainen, joka haluaa kartuttaa tietojaan Yhdysvalloista, sen nykyisyydestä tai menneisyydestä, voi kääntyä kirjaston puoleen jotensakin varmana siitä, että sen lukuisista ensiluokkaisista hakuteoksista, tietosanakirjoista ja muista lähteistä löydetään vastaus hänenkin kysymykseensä. Tiedusteluja voidaan esittää paitsi suullisesti myös kirjeitse ja puhelimitse.”

Ludviginkadulta kirjasto muutti ensin väliaikaistiloihin Bulevardille ja sieltä edelleen Kaivotaloon, jossa se palveli asiakkaita vuosina 1955-1995. America Center Library vakiinnutti pian asemansa suomalaisten keskuudessa. Sen järjestämät jazz-illat, kirjanäyttelyt, kulttuuritapahtumat ja elokuvaillat olivat legendaarisia. Kirjaston pöydille oli asetettu tuhkakuppeja ja musiikki-iltoina kirjaston hyllyjen välissä soi amerikkalainen jazz. Eräs aikansa suosituimmista Hollywood-tähdistä, Gregory Peck, vieraili Suomessa vuonna 1952. Peckin ensimmäinen vaimo oli suomalaissyntyinen Greta, alkuperäiseltä nimeltään Eine Matilda Kukkonen. Puolisonsa kotimaahan tutustumisen lisäksi Peck myös vieraili America Center Libraryssa, jossa hänelle myönnettiin kunniakirjastokortti. Tarina ei kerro mitään Peckin mahdollisesta lainaushistoriasta.

Kirjaston toiminta oli ensimmäistä kertaa uhattuna, kun Washingtonissa suunniteltiin radikaalia muutosta Yhdysvaltain tiedotusviraston kirjastojen toimintaan Euroopassa. Helsingissäkin jo ilmoitettiin sidosryhmille America Centerin kirjaston sulkemisesta yleisöltä. Helsingin Sanomat ja monet muut lehdet osallistuivat vastalauseisiin. Lopullisesti supistamissuunnitelma Helsingissä kuitenkin kariutui, kun silloinen ulkoministeri Paavo Väyrynen valitteli päätöstä neuvotellessaan Washingtonissa ulkoministeri Shultzin kanssa marraskuussa 1986. Väyrynen korosti erityisesti kirjaston suurta merkitystä opiskelijoille ja onnistui pelastamaan kirjaston sulkemiselta.

Sulkemisuhka uusiutui 1990-luvulla. Koska palvelujen laajaa saatavuutta pidettiin edelleen arvokkaana, ratkaisuksi neuvoteltiin nykyinen yhteistyösopimus Helsingin yliopiston kanssa. Yhteistyösopimuksen turvin Amerikka-kirjasto muutti ensin Kansalliskirjaston tiloihin, jossa se palveli asiakkaita yli 10 vuotta, ja Kaisa-kirjaston valmistuttua vuonna 2012 ARC sai uudet toimitilat Kaisa-talon 2. kerroksesta.

Tapahtumia, keskusteluryhmä ja stipendiohjelma

American Resource Centerin toiminta nykypäivänä – 70 vuotta perustamisensa jälkeen – on hyvin samankaltaista kuin alkuvuosinakin. Peruseriaate on pysynyt samana: kirjasto tarjoaa luotettavaa ja ajantasaista tietoa Yhdysvalloista sitä tarvitseville ja kokoelmamme ovat kaikkien saatavilla ympäri Suomen.

Tärkeä osa nykyistä toimintaamme ovat erilaiset ohjelmat ja tapahtumat, joita järjestämme niin Kaisa-talossa kuin muuallakin. Keskeisimpiä ohjelmiamme ovat olleet tänä syksynä jo kolmatta kertaa järjestettävä ulkopoliittikan keskusteluryhmä Great Decisions sekä ARC:n stipendiohjelma. ARC Grant myönnetään vuosittain suomalaiselle opiskelijalle, jonka pro gradu -työ käsittelee Yhdysvaltoja. Tähän mennessä kirjaston stipendin on saanut jo 15 suomalaisopiskelijaa. Hakuaika alkaa syyskuussa, jolloin [hakuohjeet julkaistaan verkkosivullamme](#).

Yhteistyö eri kumppaneiden kanssa on tuottanut lukuisia kirjailijavierailuja Kaisa-kirjastoon; esimerkiksi Runokuu-festivaalin amerikkalaisrunoilijat ovat säännöllisesti käyneet esiintymässä kirjastossa. Olemme myös kuulleet Finlandia-palkittua Jussi Valtosta sekä ”Tuntemattoman sotilaan” englannintajaa Liesl Yamaguchia.

[Ajankohtaiset tapahtumat](#) löytyvät verkkosivuiltamme osoitteesta sekä [Facebook-sivuiltamme](#) ja [Twitteristä](#). Kirjaston historiasta kertovia vanhoja valokuvia löytyy [Flickr-tililtämme](#).

Lisää Amerikka-kirjastosta

[Amerikka – lähempänä kuin luuletkaan](#) (Verkkari 17.3.2014)

[American Resource Centerin historia 04:51 minuutissa](#) (Tuotanto: Kirjastokaista – Kirjastot.fi, 2016):

Seuraa Amerikka-kirjastoa Twitterissä

[Tweets by ARCHelsinki](#)

Teksti ja kuvat: *American Resource Center*